

Kəlesia

Nauəuə iətəm Pol təmətei tuvən kəm nəfaki mın ikin Kəlesia

Nəghatiən əkuəkir rəha nauəuə u Kəlesia

?Pəh təmətei nauəuə u? Aposil Pol təmətei nauəuə u.

?Təmətei tətuvən kəm pəh? Təmətei tətuvən kəm niməfaki mın u kəutatig pesi ikin e nitəni Kəlesia, inu Ikoniam, Listra, mine Terpe. Pol in təmətuəuin niməfaki mın əha nian in təmaupən maliuək e rəhan naliuəkiən mın.

?Nətiğin təhro lanu nian təmətei? Nərahian asoli kəti e niməfaki e nian əha rəha Pol. Nətəm Ianihluə tepət kəmautəni nıpəhriənian e Iesu Krısto. Kəni nətəm Isrel tepət kəutəni nıpəhriənian e Iesu. Mətəu nətəm Isrel nəuvein kəutəni məmə Nanihluə* mın nətəm kotəni nıpəhriənian e Iesu, okotəkeikei motətəu=pən lou mın rəha Mosis, təhmen e nəhgi-pəniən. İlah kəmautəni məmə Nanihluə mın okəkeikei kəhgi=pən ilah nəmə kətolkeikei məmə okəhuva motəhruahru e nəhmti Uhgın. Nian Pol təmətei nauəuə u, in təmətəu tərəh mətəu-inu nətəmimi nəuvein kəmotəni rah nərgin, məutəgətun nəghatiən eiuə mın.

?Təmətei nauəuə u o nak? Pol in təmətei nauəuə u, məmə otəgəu əhruahru nətəligiən rəha nətəm Isrel nətəm kəutəni məmə Nanihluə mın okotəkeikei motətəu=pən lou rəha Mosis nəmə ilah kətolkeikei məmə Uhgın in otosmiəgəh

* : Nanihluə, Ianihluə – Afin-to e tiksineri.

ilah. Pol tolkeikei məmə nəfaki mın okotəhrun məmə nəhatətəiən in suaru iətəm Uhgın təmöl məmə iətəmimi otəhruahru e nəhmtin, kəni in tatosmiəgəh ilah e nikin agiən. Mətəu noliən rəha nəhgi-pəniən, uə noliən rəha uək əskasik mın, uə noliən rəha nitəu-pəniən lou, kəsotosmiəgəhiən iətəmimi. Nətəmi asoli rəha niməfaki u nətəm Isrel kəmautəharəg əpəha Jerusiləm məutəghati e nətəligiən mın əha. Kəni məutəni məmə təuvir əmə məmə Nanihluə mın okəsotohtəu-pəniən lou rəha Mosis. Afın e Uək Mın 15:1-35.

Pol təmətuəuin mətəghati kəm lah

¹⁻² Piak mın mine nəuvirik mın nətəm kəutəfaki lahuənu pisin pisin mın ikin Kəlesiə, iəu Pol, iəu aposil kəti rəha Uhgın, iətəm İesu Kristo mine Tatə Uhgın kəmuəfəri iəu məmə iəu rəhalau aposil. Səniəmə iətəmimi əpnəpın əmə kəti təməuin lak kəni məfəri iəu, mətəu Uhgın. Uhgın u, in təməfəri İesu tair=pa mın e rəhan nımisiən. !Tol lanəha, onəkotəkeikei motətəu!

İəkətəi nauəuə u, mətahli=pinə kəm təmah. İəu mine piatah mın nəuvein nətəm kəutəfaki u ikinu, iəkotolkeikei məmə iəkotəni “təuvir” kəm təmah.

³ Pəh Uhgın, u Tatə rəhatah, mine İesu Kristo, u İərmənig rəhatah, ilau okuəfinə nəuviriən rəhalau kəm təmah, kəni muələhu nəməlinuiən tətətig o təmah.

⁴ İesu Kristo təmegəhan aru lan məmə in otimis o noliən tərəh rəhatah, kəni miuvi rəkis itah e noliən tərəh mın mine nətəligiən tərəh mın rəha nəhue niftəni. In təmimis mətəu-inu Tatə Uhgın tolkeikei məmə in otol lanəha.

⁵ Kəni tol lanəha, təuvir məmə kitah okotəni-vivi pik Uhgın u rəhatah, tatuvən, mətuvən, naunun tikə. Əuəh.

Nanusian Təuvir kətiəh əmə

⁶ İəmauit pik o təmah mətəu-inu rəueiu aɡin uəha Uhgın təmauin pau e təmah e nəuviriən rəha İesu, təməfinə əpnəpin əmə kəm təmah. Mətəu rəueiu itəmah ninotəpəh Uhgın, məutəɡim, mau-tohtəu=pən nəghatiən eiua min.

⁷ Nəghatiən min əha səniəmə Nanusian Təuvir rəha Uhgın. Nətəmimi nəuvein kəmotəuhlin Nanusian Təuvir rəha Uhgın mautəni in pisin, kəni mətəni məmə nanusian təuvir, kəni maustiuvu kalin itəmah lan, kəni məutərəkin rəhatəmah nətəligiən lan. !Mətəu Nanusian Təuvir kətiəh əmə, kəni kəti min tikə!

⁸ Nati əpnəpin nəmə iəu, uə agelo kəti rəha negəu e neai, uə nətəmi əpnəpin kəutanus pətigəm nəghatiən kəti min, iətəm təsəhmeniən e inu iəmətəni pətigəm rəkis kəm təmah aupən, pəh Uhgın otləfən e nigəm asoli.

⁹ Kəni iəkisimaru min, mətəni məmə, nəmə iətəmi kəti otanus pətigəm nəghatiən pisin u, təsəhmeniən e Nanusian Təuvir iətəm itəmah nəmotəhrun rəkis, pəh Uhgın otləfən e Nigəm Asoli.

¹⁰ Rəhak nəghatiən əha in təskasik, kəni nati əpnəpin əmə nəmə nətəmimi nəuvein kəsotəɡiəniən ohniəu ohni. İəkolkeikei əmə məmə niki Uhgın otəɡiən o nəghatiən rəhak. Nəmə iətəghati əhanəh məmə nətəmimi nəuvein nikilah

otagiən ohniəu ohni, kəni ko səniəmə iəu ioluək pəhriən kəti rəha Krīsto.†

Uhgīn təmauin e Pol

¹¹ Piak mīn mīne nəuvīnik mīn, iəkolkeikei məmə iəkəni=pinə əhruahru kəm təmah məmə Nanusiən Təuvir iətəm iətəni pətīgəm nian rəfin səniəmə nati kəti iətəm təmsipən e nətəligiən rəha iətəmimi əmə.

¹² Nanusiən Təuvir u, səniəmə iətəmi kəti təməfa kəm iəu, kəni məgətun iəu lan, mətəu Iesu Krīsto əmə in təmerəh e rəhk-kapə.

¹³ Itəmah nīnotəhrun rəkis rəhak nolīən mīn iətəm iəmatol aupən e nian iəmətəfaki itimah nətəm Isrel. Kəni iəməni məmə oiəkoh rəfin nətəmimi mīn rəha Iesu, mərəkin-ərəkin agin nīməfaki, kəni matol nalpinīən əskasik kəm lah.

¹⁴ E nian əha, iəməhrun tapirəkis iəu mīn nəuvein, nətəm iəmotair əhmen. Kəni iəu iəmatəhtul əskasik o nəukəti kastim rəha nətəm Isrel, iətəm rəhak kəha mīn kəmotəgətun iəu lan aupən.

¹⁵ Nati əpnəpin iəmətərəkīn pau rəhan mīn nətəmimi, mətəu Uhgīn təmasəkəhrūin iəu. In təmitəpin rəkis iəu nian iəmətan əhanəh e nərfi rəhak məmə. Kəni təmuva e nian əhruahru rəhan, in təmauin lak məmə iəkuva iəu, rəhan iətəmimi.

¹⁶ Kəni Uhgīn təmerəh e rəhk-kapə, məgətun iəu e nətin Iesu, məmə oiəkəhrun vivi in, kəni muvən manus pətīgəm Nanusiən Təuvir rəhan

1:10 1Təs 2:4 † **1:10** Nəghatiən rəha Pol u ikinu tətəgətun məmə in tətuhəpin nəghatiən eiə mīn nəuvein. Nətəmimi nəuvein kəutəni lan məmə in tətəghati əmə məmə otol nətəmimi kəutətu təuvir əmə lan. **1:11** Mat 16:17 **1:13** Uək 8:3 **1:14** Uək 22:3 **1:15** Aes 49:1; Kəl 2:7

kəm nətəmimi mın u səniəmə ilah nətəm Isrel, kətəni ilah məmə Nanihluə‡ mın. E nian əha, iəu iəməsuvəniən meh iətəmi kəti məmə otəgətun iəu e Nanusiən Təuvir əha.

¹⁷ Kəni iəu iəməsuvəniən əpəha ilis Jerusiləm məmə oiəkəruh nətəmimi mın u kəmautol aposil aupən. İəməsuvəniən məmə okotəgətun iəu e Nanusiən Təuvir rəha İesu. E nian əha, iəu iəməsəu-pesi=pən əpəha ikin kəti Arepiə§, kəni matig tuvəh nəuvetin konu mitəlig=pa mın muvən əmə lahuənu kəti, nərgin u Təmaskis.

¹⁸ Matuvən, matuvən nu kisiil kinluva mınluvən rəkis kəni ko, iəu iəmatig mitəlig=pən mın Jerusiləm məmə iəkeh Pitə. Kəni iəməsatiğiən tuvəh, iəmuatig muos nian fiftin əmə.

¹⁹ Kəni e nian əha, iəməh əmə Jemis u, pia İesu, İərməniğ rəhatah, mətəu iəməsehian aposil mın u nəuvein.

²⁰ İətəni pəhriən e nəhmti Uhgın məmə nəghatiən u, niəpəhriənien, səniəmə neiuəien. İəmos nəghatiən u o Uhgın əmə, mətəu səniəmə o iətəmi kəti.

²¹⁻²² İəməsatiğiən tuvəh əpəha ilis Jerusiləm. Kəni ko uərisig, iəmuvən əpəha nitəni Siriə mine Silisiə. Kəni e nian əha, nətəmimi nətəm kəutəfaki kəm Kristo lahuənu pişin pişin mın e nitəni Jutiə, (nitəni asoli rəha Jerusiləm), ilah kəməsoteruh əhanəhien

‡ **1:16** Nanihluə, İanihluə – Afın-to e tiksınəri. § **1:17** Məta nətəmimi nəuvein kəutəni məmə Pol təmos rəhan nanusiən təuvir o iətəmi pişin kəti, kəni tol lanəha rəhan nəghatiən təsəhruahruian. Mətəu nian təmeruh rəkis İesu, in təmuvən isəu kəti e nitəni Arepiə, kəni nətəmimi kohkə ikin məmə okotəfən nanusiən təuvir kəm in, mətəu Kristo əmə. **1:18** Uək 9:26-27

iəu motəruru nəhmtək.

²³ Mətəu kəmotətəu əmə nanusiən u, nətəmimi nəuvein kəmotəni məmə, “Suah əpəha in əpəha, rəhatah tiki mir, təmatoh itah o nəfakiən, mətərək in nəmiəgəhiən rəhatah, kəni mətalkut məmə otərək in m in rəhatah nəhatətəiən. !Mətəu rəueiu əha, in m in t inətəni pətigəm Nanusiən Təuvir rəha Iesu!”

²⁴ Kəni ilah kəmotəni-vivi pik Uhg in o natimnati m in iətəm in təmol e rəhak nəmiəgəhiən, in təməuhlin iəu iək ol lanu.

2

Aposil m in nəuvein kəmotegəhan e uək rəha Pol

¹ Nian nu fot in təmuva muvən, kəni iəmuvən m in əpəha ilis Jerusiləm itimlau Panəpəs, kəni miet Taitəs itimahal m in mihluvən.

² Iəmuvən mətəu-inu Uhg in təməni=pa rəkis kəm iəu məmə iəkəkeiki muvən ik in. E nian iəmhliet=pən kəni iəmotuhapum in itimah nətəmimi əmə nətəm kətəni məmə nətəmi asoli m in rəha niməfaki. Nian iəmotəharəg e nuhapum in iən əha, iəu iəmətəni=pən vivi nəghat iən m in iətəm iəkuvən mətəni pətigəm kəm Nanihluə m in, ilah səniəmə nətəm Isrel. Iəməni=pən vivi natimnati m in rəfin ag in kəm lah mətəu-inu iəməsolkeikeiən məmə rəhak nəghat iən təsəhruahru iən, kəni uək rəfin rəhak tol nati əpnəp in əmə lan.

³ Kəni e nian əha, niki k təməhti pik məmə kətə kətahi iəu məmə iəkəkeiki məni=pən kəm Nanihluə m in, məmə okəkeiki kəhgi=pən ilah. Mətəu kəmosotəniən. Kəni iəu kəti u, Taitəs itimlau

min, in iətəm Kris, səniəmә iətəm Isrel, kəsəhgi-pəniən əha. Mətəu ilah kəməsotəniən mə okəkeikei kəhgi=pən.

⁴ Nəniən rəha nəhgi-pəniən təmsipən e nətəmiimi nəuvein kəmauteiuə əmə məmə ilah piatah min. Kəni ilah kəməutəsal vivi məmə okoteh to məmə itimah iautətəu=pən əhanəh Lou, uə kəpə. Mətəu itimah inohiet rəkis minəhuvən o Iesu Kristo, kəni minotol kətiəh itimah min, kəni itimah səniəmә slef rəha Lou. Mətəu nətəmiimi min əha, nīkilah təməsagiəniən o rəhatimah nəghatiən min u iətəm tətəni məmə təuvir əmə nəmə iəsitəu-pəniən Lou, kəni motolkeikei məmə okotəgəu=pən itah rəfin e Lou mine kastim rəha nəfakiən rəha nətəm Isrel. Kəni kəmotəni məmə okəkeikei kəhgi=pən Nanihluə min təhmen e Taitəs.

⁵ Mətəu iəmotəniəhu ilah məsotoliən məmə ko rəhalah nəghatiən otəri mapirəkis rəhatimah. Kəni itimah iəmotaskəlim əskasik nəghatiən pəhriən tətətig e Nanusiən Təuvir, məmə itəmah onəkotətəu nəghatiən əhruahru u iətəm nətəmiimi kəsotəuhliniən.

⁶ Kəni nətəmiimi min əha, kətəni ilah məmə ilah nətəmi asoli min rəha niməfaki, (mətəu e nehian rəhak, iətəmi tatos nərgin asoli, mine iətəm təsosian nərgin asoli, ilau kuəhmen-əhmen əmə. Kəni e nəhmti Uhgın, in təseruhiən nərgin min əha). Kəni nətəmi min əha kəməsotəgətuniən iəu e nəghatiən vi kəti, məmə iəkuvən manus pətigəm.

⁷⁻⁸ ! Kəpə! Kəməsotoliən, mətəu-inko ilah kəmotəhrun əmə məmə, e nəsanəniən rəha Uhgın, in təməfəri iəu məmə iəu aposil, kəni mətahli-pəniən iəu məmə iəkuvən məni pətigəm Nanusiən

Təuvir kəm Nanihluə min. Kəni e nəsanəniən əha, tinəfəri min Pitə lanəha, məmə in min in aposil, kəni otəni pətigəm Nanusiən Təuvir kəm nətəm Isrel.

⁹ Kəni Jemis mine Pitə* mine Jon, kətəni ilahal məmə nəukəti niməfaki milahal. Nian kəmleruh, kəni miləhrun məmə e nəuviriən rəha Uhgın, in təməfa uək u e nəhlmək. Kəni kihluva mihlalofə e timlau Panəpəs məmə itimah iəkotol əmə kətiəh. Kəni iəmotəni məmə iəkotəuəri uək min. Itimlau oiəkian muanus pətigəm Nanusiən Təuvir kəm Nanihluə min, kəni ilahal okihluvən məhləni pətigəm kəm nətəm Isrel.

¹⁰ Kəni ilah kəmotəni=pa əskasik nəghatiən kətiəh əmə məmə nikitimlau otəkeikei matəhti nanrah min əpəha Jerusiləm məmə iəkuasiru e lah. Mətəu, nikip tinagiən rəkis o uək əha.

Pol təmahi Pitə

¹¹ Nian Pitə təmuərisig muva Antiok, iəu iəməhtul e nəhmtin, kəni mahi məniəhu əskasik, mətəu-inu in təməmkarəpən.

¹² Pitə təmətauən ilah nətəm kəutəfaki, mətəu ilah Nanihluə min. Kəni nian nətəmi min rəha Jemis, nətəm kəmotəpən Jerusiləm mohietigəm=pa, kəni Pitə təpəh nauəniən ilah Nanihluə min mətəu-inu ilah kəmotəhi Pitə, motəni məmə, “Nanihluə min u, okəkeikei kəhgi=pən ilah.” Kəni in təməgin e lah. Kəni nəghatiən u kəməutəni təmərəkin Pitə, mol taulis kəni məgin e nuvən mininən mauən ilah nətəmi kəsəhgi-pəniən ilah.

2:7-8 Uək 22:21 * **2:9** Nəghatiən Kris əhruahru tətəni nərgi Pitə u ikinu məmə, “Kefəs.” **2:10** Uək 11:29-30 **2:12** Uək 11:3

13 Kəni piatah mın nəuvein u nətəm Isrel, ilah mın kəmotəg'in, kəni kəmotol kəuit kəsua məhuərisig lan. Kəni Panəpəs mın təmitəu=pən ilah mol kəuit kəsua mın.

14 Mətəu nian imeruh məmə ilah kəsotaliuəkian e suaru əhruahru, titəu=pən Nanusiən Təuvir u, mol iəkagət əskasik e Pitə e nəhmtilah rəfin. İəməni məmə, “İk iətəm Isrel, mətəu nəmos rəkis noliən rəha İanihluə. Ik nəşaskəlimiən noliən rəha nətəm Isrel. ?Təhro nətəkeikei kəm piatah mın u səniəmə nətəm Isrel məmə okotos noliən rəha nətəm Isrel?”

İətəmini iətəm otəhatətə e İesu, Uhg'in otasiru lan

15 Kəni e nian əha, iəu iəməni=pən vivi kəm Pitə məmə nıpəhriəniən məmə itimlau iəmiəsipən əhruahru e nətəm Isrel. İtimlau səniəmə İanihluə mil iətəm nətəm Isrel nıkilah tətəhti məmə ilah rəfin nol təfagə mətəu-inu kəsotohtəu-pəniən lou.

16 Mətəu rəueiu iəkuəhrun məmə Uhg'in təsəfiniən iətəmini kəti məmə in təhruahru e nəhmtin mətəu-inu in tətətəu=pən əhruahru Lou rəha nətəm Isrel. İətəmini iətəm tətəhatətə pəhriən e İesu Krısto, in əmə u, u təhruahru e nəhmti Uhg'in. Nətəligiən əha inəha, tol itimah mın nətəm Isrel, iəkotəkeikei motəhatətə əmə e İesu Krısto məmə iəkotəhruahru e nəhmti Uhg'in. Uhg'in təsəfiniən itimah mətəu-inu iəutohtəu=pən Lou, mətəu in tətəfin əmə itimah mətəu-inu iəutəhatətə e İesu Krısto. Ko iətəmini kəti tikə otəhruahru e nəhmti Uhg'in mətəu-inu in tatitəu=pən Lou.

17 İtimah u nətəm Isrel, kəni iəkotəhatətə e İesu Krısto məmə iəkəhuva motəhruahru e nəhmti Uhg'in. Mətəu nətəm Isrel nəuvein, nıkilah tətəhti məmə rəueiu itimah nol təfagə mətəu-inu

iasotohtəu-pəniən lou təhmen e nətəm e lah. !Inu təhmen məmə Kristo in tatol məmə itimah nol təfagə! !Kəpə! Səniəmə tol min lanəha.

¹⁸ Mətəu təfagə pəhriən in tol min lanəha, nəmə iəkitəu=pən nətəligiən rəhalah mitəlig=pən min mətitəu=pən lou məmə iəkəhruahru e nəhmti Uhgın. Nəmə iatol min lanəha, kəni iəu iəsəhruahruian e nəhmti Uhgın. Noliən əha tətəgətun pətigəm əmə məmə iəu iol təfagə tərəh.

¹⁹ Lou təməni məmə iəkəkeikei mimiş. Kəni tol lanəha e nikalın rəha lou, iəu iəmimiş rəkis, in əha, iəsalkutiən məmə iatol nəghatiən min rəfin ağin rəhan. Kəni rəueiu, nəmiəgəhiən rəhak in rəha Uhgın, kəni natimnati rəfin iatol, iatol rəhan.

²⁰ Təhmen məmə kəmətu-pəri iəu e nigı kəməluau itimlau Kristo, kəni iəkimiş itimlau min. Kəni rəueiu u, səniəmə iəu iətəmiəgəh, mətəu Kristo in tətəmiəgəh e nıkiş. Kəni e nəmiəgəhiən rəfin rəhak, iətəhatətə əmə e Nəti Uhgın, iətəm təmolkeikei pik iəu, kəni muva mimiş mos miəgəh iəu.

²¹ Nolkeikeiən u, Uhgın təməfa kəm tah, in iahgın ağin. Kəni ko iəsərəkiniən nolkeikeiən əha u Uhgın təməfa əpnəpın əmə. Mətəu nəmə nəutohtəu=pən nəgətun eiuə min, motohtəu=pən Lou məmə otol itəmah nəkotəhruahru e nəhmti Uhgın, kəni itəmah nautol nati əpnəpın əmə e nımişian rəha Kristo.

3

Nətəm Kələsiə kəmotəpəh suaru

¹ !Nətəm Kəlesia, itəmah ninotalməli pİK! ?Pəh təmasig itəmah ninautəhuvən e suaru ekəu-ekəu lanko? İəmotəni pətigəm vivi pau kəm təmah məmə İesu təmos nahməiən e nigı kəməluau məmə otafəl rəkis təfagə tərəh min rəhatəmah. ?Mətəu təhro? ?Nəmə təhro iətəmi kəti təmeiuə rəkis e təmah kəni miuvi rəkis itəmah mol itəmah ninotalməli pİK?

² !!Uhgın təsəfinəiən Narmin Rəhan kəm təmah mətəu-inu itəmah nautohtəu=pən Lou!! !!Kəpə!! In təməfinə kəm təmah mətəu-inu itəmah nəutəhatətə e Nanusiən Təuvir rəha İesu Kristo.

³ ?Təhro? ?Nəutalməli pİK lan əpətu lan? !Itəmah nəmotətəuin vivi nəmiəgəhiən vi rəhatəmah e İesu Kristo e nasiruiən rəha Narmin Rəha Uhgın, kəni mətəu rəueiu, itəmah ninəutalkut məmə onəkotəpəh, kəni məhuva nətəmi əhruahru e rəhatəmah əmə nəsanəniən!

⁴ Nəmautətəu nahməiən tepət mətəu-inu nəmotəhatətə e Nanusiən Təuvir. ?Nəmautətəu nahməiən əha əpnəpın əmə? !Kəpə! !Nahməiən əha səniəmə rəha nati əpnəpın əmə!

⁵ Uhgın təməsəfinəiən Narmin Rəhan kəm təmah mol nati apispis min kəm təmah mətəu-inu nəutohtəu=pən Lou. In təmol mətəu-inu itəmah nəmotətəu Nanusiən Təuvir rəha İesu Kristo kəni itəmah nəutəhatətə lan.

*Nitəu-pəniən Lou,
mine nəhatətəiən e İesu*

⁶ Otətəlig-to e tipitah asoli, Epraham. Nauəuə Rəha Uhgın təməghati pətigəm rəkis lanu lan məmə:

“Epraham in tәмәhatәtә әskasık e Uhgın, kәni tol lanәha, Uhgın tәмәni mәмә in tәhruahru e nәhmtin,”

7 Kәni tәuvir, mәмә itәmah onәkotәkeikei motәhrun mәмә nәtәmimi nәtәm kәutәhatәtә e Uhgın, ilah mın u, in tәtafin ilah mәмә nenәti Epraham pәhriән mın e narmın, mәtәu sәniәmә ilah nәtәm kәutarәriә e Lou.

8 Nauәuә Rәha Uhgın tәмәni rәkis aupән mәмә Uhgın otos Nanihluә mın, kәhuva ohni mol ilah kotәhruahru e nәhmtin e nәhatәtәiән rәhalah. Aupән, Uhgın tәмәni pәtigәm nanusiән tәuvir kәm Epraham mәмә:

“Iәu oiәkol nәuviriән tisiпән lam muvән o nәuanilәuis mın rәfin e nәhue nitәni mın.”

9 Kәni Uhgın tәmәfән rәhan nәuviriән kәm Epraham mәtәu-inu in tәмәhatәtә әskasık lan. Kәni nәtәmimi okotәhatәtә pәhriән lan kotos nәuviriән tәhmen lan.

10 Mәtәu nәtәmimi mın u, nәtәm nikilah tәhti mәмә ilah okotos nәmiәgәhiән mәtәu-inu ilah kәutohtәu=pән rәfin nati nak iәtәm Lou tәtәni, nәtәmimi mın әha, ilah kinotatig rәkis e nәhlmә nәrahiән. Tol lanәha mәtәu-inu, Nauәuә Rәha Uhgın tәtәni mәмә:

“Nәtәmimi nәtәm kәsotol әhruahruiән natimnati mın rәfin iәtәm kәutatig e nauәuә rәha Lou, ilah kinotatig rәkis e nәhlmә nәrahiән, kәni okotәkeikei motos nalpiniән kәti.”

11 Kәni nati kәti mın, tәhlan vivi әmә o tah mәмә iәtәmi kәti tikә iәtәm tәtuva mәtәhruahru e nәhmti Uhgın mәtәu-inu in tәmitәu=pән Lou. Mәtәu in

tətəhruahru mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tətəni mın lanəha məmə:

“İtəmimi iətəm tətəhatətə e Uhgın, iətəmimi əha inəha, in tətuvə mətəhruahru e nəhmtın, kəni in otos nəmiəgəhiən pəhriən.”

¹² Nəghatiən əha, tətəghati e nəhatətəiən rəhatah e Uhgın. Suaru rəha nitəu-pəniən Lou, in suaru rəha nolien natimnati, mətəu in təsəhmen-əhmenien e suaru rəha nəhatətəiən e Uhgın. Inəha, mətəu-inu suaru rəha nitəu-pəniən Lou, təhmen=pən əmə lanəha, Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə:

“İtəmimi iətəm tolkeikei məmə otos nəmiəgəhiən pəhriən mətəu-inu tətitəu=pən əhruahru Lou, in otəkeikei mol natimnati mın rəfin ağin iətəm Lou tətəni.”

¹³ Nətəmimi rəfin ağin kəsotol əhruahruien nati nak iətəm Lou tətəni. Tol lanəha, Lou in təmələhu nalpiniən tətətig o tah rəfin, kəni kitah rəfin kəutətig e nəhlmi nərahiən. Mətəu İesu Kristo təmimis e nigı kəməluau, mos nalpiniən o tah, kəni miuvi rəkis itah e nəhlmi nərahiən əha. Təhmen=pən əmə e Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə,

“İtəmimi kəti, iətəm kəmohamu kətu-pəri e nigı, nolien əha tətəgətun=pən məmə Uhgın in təmöl nalpiniən kəm in.”

¹⁴ Mətəu rəueiu, İesu təmimis lanəha məmə Nanihlə mın, ilah kotəhrun nosien nəuviriən iətəm Uhgın təməni kəm Epraham məmə, in otəfən kəm nəuaniləuis mın rəhan. Kəni nati əha tol lanəha məmə rəueiu u kitah nətəm kəutəhatətə e

Iesu, kitah kotəhrun nosiən Narmin Rəha Uhgın iətəm Uhgın təməni məmə otəfən kəm nətəmimi.

Uhgın təmaupən mol nəniəskasikiən rəhan, mətəu Lou təmuərisig təsafəliən

15-16 Piak min mine nəuvinik min, pəh iəkəghati e natigian rəhatah rəueiu. Kitah kotəhrun noliən u rəha nəniəskasikiən. Nian iətəmi kəti tatol, ko kəsərəpei rəkisiən, kəsətu-pəniən nəghatiən kəti min lan. Təhmen əmə lanəha, Uhgın təmol nəniəskasikiən kəti kəm Epraham mine rəhan kəti nəuaniləuis. Kəni e nəghatiən əha, təməsəniən məmə Uhgın təməni kəm nətəmimi tepət, mətəu təməni əmə kəm iətəmimi kətiəh əmə otsipən lan, iətəmimi u, in Iesu Kristo.

17 Kəni rəhak nəghatiən, nipətin tol lanu lan məmə, aupən, Uhgın təməniaskasik məmə otaskəlim nəghatiən rəhalau Epraham, mətəu uərisig nu fo-hanrit-tate təmuvən rəkis, kəni Lou təmuva. Mətəu Lou əha, iətəm təmuərisig e nəniəskasikiən əha, ko təsərəkiniən nəghatiən iətəm in təməni kəm Epraham, ko təsərəpei rəkisiən nəniəskasikiən rəhan, ko təsətu-pəniən lan.

18 Kəni nəmə nipəhriənien məmə kitah kəutatig e nəuvirien rəha Uhgın mətəu-inko kitah kəutohtəu=pən Lou u, tətəgətun=pən məmə nəniəskasikiən iətəm Uhgın təmol aupən in nati əpnarın əmə. Mətəu təsolien lanəha. Mətəu-inu kitah koteruh Epraham in təmətatig e nəuvirien min rəha Uhgın mətəu-inu in təmaskəlim iəkis nəniəskasikiən rəha Uhgın.

Lou rəhan əha ikin uək

19 İətəmi kəti otəpanətapuəh məmə, “?Nəmə tol lanəha, kəni konu Uhgın təməfən Lou o nak?” Kəni iəkəhrun nəniən kəm təmah u rəueiu məmə nəniəskasikiən iətəm Uhgın təmol kəm Epraham in təmaupən matig, mətəu Lou in təmuərisig lan. Təmuva məmə otəgətun əmə itah nətəmimi məmə okotəhrun məmə kitah nol təfagə tərah. Mətəu Uhgın təmələhu Lou əha məmə otatig matuvən əmə lanko mətəuarus iətəmimi u otsipən e Epraham otair=pa o tah. Kitah kotəhrun məmə Lou əha, rəhan uək təuvir, mətəu nikitah otəkeikei matəhti məmə Lou əha, Uhgın təmaupən məfən kəm nagelo mın, uərisig təmanəfən kəm iətəmimi kəti u Mosis. Mosis, in suaru o nəfaiən mın Lou kəm tah. Mətəu nian Uhgın təmol nəniəskasikiən ilau Epraham, təməsoliən lanəha.

20 Kəni nian Uhgın təməghati kəm Epraham, təsəghatiən e suaru kəti təhmen e nagelo mın uə iətəmi kəti təhmen e Mosis. Mətəu in əhruahru əmə təməghati məni=pən nəniəskasikiən rəhan e nəhmti Epraham əmə.

21 Kəni səniəmə Lou əha təmuva mə otərəkin nəniəskasikiən rəha Uhgın. Kəpə, təsoliən lanəha. Nəmə Lou təhrun nəfaiən nəmiəgəhiən vi kəm tah, kəni kitah okotəhrun nəhuvaiən motəhruahru e nəhmti Uhgın. Mətəu təsoliən lanəha.

22 Mətəu Lou kəti tol lanəha tikə. Mətəu-inu Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə nolien tərah təməlis rəfin itah, kəni otəkeikei mol pəhriən lanəha. Tol lanəha məmə, suaru kətiəh əmə məmə kitah okotos nəuviriən mın rəha Uhgın

iätəm tәмәni әskasik rәkis. Kәni suaru u mәмә kәutәhatәtә e Iesu Krısto.

Nian u rәueiu rәha nәhatәtәiän e Iesu Krısto

²³ Aupән, Lou iätәм Uhgın tәмәfән kәм Mosis, in tәmaskәlim itah tiәkis, tәhmen әmә mәмә kitah kәmotatig e kalәpus, mәtәuarus=pa u rәueiu, Uhgın tәmerәh e nәhmtitah koteruh suaru rәha nәhatәtәiän.

²⁴ Kәni Lou әha, in tәhmen әmә e hedmasta kәti iätәм tәtarmәnig e tah muva mәtәuarus kautol naunun e skul. Kәni tәhmen әmә, Lou tәmәtarmәnig e tah muva mәtәuarus=pән nian Krısto tәmuva, mәмә e nian әha, kitah kinәhuva motәhruahru e nәhmti Uhgın, mәtәu-inu, kitah kәmotәhatәtә lan.

²⁵ Mәtәu rәueiu әha, Lou ko tәsarmәnig minian e tah, mәtәu-inu nian rәha nәhatәtәiän e Iesu Krısto tinuva rәkis.

Itәmah rәfin kәtiәh әmә

e Iesu

²⁶ Kәni mәtәu-inu itәmah nәmotәhatәtә e Iesu Krısto, itәmah rәfin nenәti Uhgın min.

²⁷ Kәni kinol bәptais rәkis e tәmah, mәмә itәmah nәkәhuva motol kәtiәh әmә itәmah min. Tol lanәha mәмә, itәmah ninotos nolian tәuvir min rәha Iesu tәhmen әmә mәмә nәmәhuvән e napән vi.

²⁸ Kәni itәmah rәfin agın nәmәhuva motol әmә kәtiәh itәmah Iesu Krısto, kәni itәmah rәfin ninotәhmen әmә. Tәuvir mәмә kitah kәsotәuәri minian nәtәmimi, nati әpnәpin nәmә in iätәм Isrel uә in Ianihluә kәti, in slef kәti uә in sәniәmә slef kәti, in iәрman kәti uә pәtan kәti.

29 İtəmah rəfin nətəmimi rəha İesu. Tol lanəha, itəmah nəuaniləuis pəhriən rəha Epraham. Kəni e suaru kətiah əmə, nəuviriən mın iətəm Uhgın təməni rəkis kəm Epraham, itəmah onəkotos mōtatig lan.

4

Kitah nenəti Uhgın

¹ Rəueiu əha, oiəkəghati nəuvetin mın e noliən rəhatah. Pəh iəkəghati lan e nəghatiən əuhlin. Nəmə iətəmi kəti in otimis, kəni nətın in otos rəhan nəuviriən mın rəfin, mətəu nəmə nətın tətəkəku əhanəh, kəni ko təsos pıpımien nəuviriən rəhan. Nətın təhmen əmə e slef kəti, nati əpnəpın rəhan nəuviriən mın rəfin.

² In otəkeikei mətətig əmə e nəhlmi rəhan mın, mətəuarus=pən nian rəhan tatə təməni in təhrun nosiən natimnati mın iətəm rəhan tatə təmələhu kəm in.

³ Kəni kitah mın kotəhmen=pən əmə lanəha. Aupən kitah kəmotəhmen əmə e suakəku əha.

Kitah slef min rəha nəukəti lou * min iətəm tətəghati e natimnati rəha niftəni əmə.

⁴ Mətəu tinuva e nian əhruahru iətəm Uhgın təməni, kəni Uhgın təmahli=pa nətın tuva, pətan kəti təmələs tair=pa e nəhue niftəni, kəni təkəkeikei mətıtəu=pən Lou iətəm Uhgın təməfən kəm Mosis.

⁵ Tol lanəha məmə otitis rəkis itah u, Lou təməlis-ərain itah, konu Uhgın otəhli itah, mələs rəkis itah təhmen əmə e nenətın əhruahru min.

⁶ Konu rəueiu əha, Uhgın tolkeikei məmə in otol pəh kitah kotəhrun məmə kitah nenətın min, kəni tol lanəha, təmahli=pa Narmin rəha Nətın təmuva e nikitah min rəfin, kəni matol itah kəutauin e

* **4:3** “Nəukəti lou min” – E nian əha, Nanihluə min nikilah təhti məmə iətəmimi kəti təkəkeikei mıtəu=pən suaru kəti mol lou min nəuvein, kəni “nəsanəniən min,” ilah okəsotoliən nərahian kəm in, mətəu okotol nəuviriən kəm in motəfən natimnati təuvir kəm in. “Nəsanəniən min” əha təhmen e uhgın min rəhalah, uə iərmis min, uə nati kəti əpəha e neai. Məta nolian təuvir min u iətəm suah kəha təkəkeikei mol kotəhmen məmə suah kəha təkəkeikei məfaki kəm narmi nati kəti, uə məta in təkəkeikei mətuakəm (afin-to fes 10), uə məta in təkəkeikei mohamu nati miəgəh kəti məfən kəm rəhan uhgın. Nətəligiən rəhalah məmə iətəmimi təkəkeikei mol nolian min tol lanəha, kəni in otos nəuviriən min. Nətəm Isrel tepət, rəhalah nətəligiən iuəkir əmə e nətəligiən rəha Nanihluə min e nati u. Nikilah təhti məmə kəkəkeikei məhgi=pən suah kəti, kəni in təkəkeikei mıtəu=pən lou min rəha Mosis. Kəni nian otıtəu=pən nolian min u, kəni Uhgın otosmiəgəh in, mol təuvir kəm in. Kəni lou min əha kəutarməniğ e nətəmimi, motol məmə nətəmimi min u slef rəhalah. Nətəmimi kəutəkəkeikei motol natimnati iətəm lou min kəutəni. Mətəu Pol təməni məmə nətəm Isrel u kəutalkut pik o nitəu-pəniən lou rəha Mosis mine Nanihluə min nətəm kəutalkut pik o nolian natimnati təuvir min, suaru mil u kəsualiən nikitəmi kəti tatuvi min, məsoliən məmə in təhruahru e nəhmti Uhgın. **4:3** Kol 2:20 **4:5** Jon 1:14; Rom 1:3

Uhgın məmə, “Tatə.”

⁷ Kəni inəha, kitah səniəmə slef min əmə, mətəu nenəti Uhgın pəhriən min. In tətəfa natimnati təuvir min kəm tah, iətəm in təməni rəkis məmə otəfən kəm nenətin min.

*Pol nikin tətəhmə
o nətəm Kəlesia*

⁸ Aupən itəmah nəmotəruru Uhgın. Itəmah nəməutəfaki əmə kəm natimnati min məmə rəhatəmah uhgın min. İlah kəmotəlis-ərain itəmah, mətəu ilah, səniəmə ilah uhgın pəhriən min.

⁹ Mətəu rəueiu əha, ninotəhrun Uhgın. (Uə təuvir pəhriən məmə iəkəni lanəha məmə Uhgın tinəhrun rəkis itəmah.) !? Kəni təhro nautohtəlig=pən o nəukəti lou min o nak!? Rəhalah nəsanəniən tikə o nasiruiən e təmah, kəni ko kəsotoliən nati təuvir kəti kəm təmah nian kəti mine. Təhro nəkotəni məmə ilah okautəlis min itəmah?

¹⁰ ?Təhro itəmah nəutohtəu=pən nətuakəmiən rəhalah e nian min rəhalah, mine məuig min rəhalah, mine nian asim min rəhalah, mine nu min rəhalah? ?Nikitəmah təhti məmə ko Uhgın nikin tagiən o təmah ohni?

¹¹ !Kəsi nəman! !İəu iətəgin agin o təmah! !Nəmə təhro iəmol pik uək e təmah o nati əpnapin əmə!

¹²⁻¹³ Piak min mine nəuvinik, iəu iətəni əskasik kəm təmah məmə, aupən itəmah nəməsotatigiən e Lou kəti, kəni nian iəu iəmuva meh natigiən rəhatəmah, iəu iəmos noliən rəhatəmah. İəməsitəu-pəniən Lou. Kəni rəueiu, iəkolkeikei məmə itəmah min onəkotos noliən rəhak, iəsoliən məmə Lou otaskəlim pik iəu tiəkis. Otətəlig e nati

u məmə, auppən, iəmatimis kəni imətətig kitah min itəmah məmə oiəkəsanən. Kəni nian iəmətatig, mətəni pətigəm Nanusiən Təuvir kəm təmah. Mətəu nati əpnapin məmə iəu iəmatimis e nian əha, mətəu itəmah nəməsotoliən iəu iəkətəu tərəh.

¹⁴ Nimişien rəhak təmol mırə itəmah, mətəu nikitəmah təməsəhti rahien iəu, kəni məsotəni rah minien iəu. Itəmah nəmautos vivi iəu məutəhuvən e nimə min rəhatəmah, təhmen əmə məmə iəu agelo kəti rəha Uhgın, uə iəu, iəu Iesu Kristo.

¹⁵ Auppən itəmah nəmautolkeikei pik iəu, kəni mə nəkotəhrun noliən nati asoli agin kəti kəm iəu. İəmeruh məmə ko nəmətəhrun noliən nati u, nəmotiəlgi rəkis nəhmtitəmah motəfa. ?Mətəu tinəhrol əha rəueiu?

¹⁶ İəməni nəghatien pəhriən min kəm təmah. !? Nati u tatol məmə iətuva tikimir rəhatəmah!?

¹⁷ Nəgətun eiuə min ko, kəutalkut pik məmə onəkotəuhlin rəhatəmah nətəligiən məutohtəu=pən ilah. Mətəu ilah kəsotoliən məmə okotasiru e təmah. Kotolkeikei əmə məmə okotiuvi rəkis itəmah ohniəu məmə itəmah onəkotalkut pik o nitəu-pəniən ilah.

¹⁸ !Əui! In nati təuvir məmə nəkotalkut pik o noliən natimnati, mətəu nəkotəkeikei motalkut o nati iətəm təuvir, inu nəgətunien rəhak, mətəu səniəmə rəhəlah! Kəni onəkotəkeikei məutol nian min, nati əpnapin iətətig kitah min itəmah, uə iəsətiğien kitah min itəmah.

¹⁹ İəu min nəuvein, iəu iətətəu tərəh agin min o təmah, təhmen=pən əmə e pətan iətəm nəmtahn tinətəhmə məmə otemək, matuvən mətəuarus itəmah nəkotos noliən əhruahru rəha Iesu Kristo e rəhatəmah nəmiəğəhiən.

20 İəkolkeikei pik məmə iətatig kitah min itəmah u rəueiu mətəu-inu nəmə iətatig, ko iəsagət pikian e təmah. Mətəu rəueiu iətatig isəu o təmah lanəha, kəni məruru məmə iəkəhro lanu masiru e təmah.

Namsu rəha Həkər mine Serə

21 Onəkotuhalpın-to rəhak nəghatiən. ? Nipəhriəniən məmə itəmah nəkotolkeikei pik nitəu-pəniən Lou? !Mətəu itəmah nəsotəhruniən nati Lou tətəni! Rəueiu pəh iəkəni kəm təmah.

22 Nauəuə Rəha Uhgın tətəni məmə Epraham təmələs nətin iərman keiu. Kəti iətəm slef rəha pətan rəhan təmələs, kəni kəti rəhan pətan əhruahru təmələs, səniəmə in slef mətəu pətan əhanəh rəhan.

23 Suakəku iətəm pətan slef təmələs in təmair e nətəligiən əmə rəha nətəmimi. Mətəu suakəku iətəm pətan əhruahru əha rəhan təmələs, in təmair mətəu-inu Uhgın in təməni rəkis məmə pətan əha otələs, kəni in təmol nati apispis lan.

24-25 Kəni kitah kotəhrun nəniən namsu rəha pəta mil əha kəni motəuhlin=pa nipətin e tah. Pəta mil əha ilau kətuəgətun nəniən mil əha iətəm Uhgın təmol kəm nətəmimi. Pətan u Həkər, in mine nətin min ilah slef min əmə, okatol mirə ilah. Kəni pətan əha Həkər, in təhmen e nəniən iətəm Uhgın təmol e nitəuət Sainai əpəha e nitəni asoli Arepiə, ikin əha inəha Uhgın təməfən Lou ikin kəm Mosıs. Kəni in təhmen min e taun asoli kəti u Jerusiləm iətəm nətəm ikin kəutaskəlim əskasik Lou, kəni ilah kotəhmen e slef min iətəm Lou tətəlis-ərain ilah.

26 Mətəu Jerusiləm kəti mın əpəha ilis e neai, in təhmen e pətan iətəm səniəmə slef, iətəm Lou təsəlis-ərainiən, kəni in mamə rəhatah.

27 Inu nəghatiən kəti e Nauəuə Rəha Uhgın tətəni lanəha məmə,

“!Ik u inu, nəseməkiən. !Agiən!†

Ik u inu, nəməsosian nahməiən kəti o neməkiən. !
Agət əfəməh, mətəu-inu nıkim tətəgiən!

Ik nəməsələsiən iəpəou nian kəti mine, mətəu rəueiu əha, nenətim mın tinol tepət pik agın, tapirəkis nenəti pətan iətəm tətətig ilau rəhan iərman nian rəfin.”

28 Piak mın mine nəuvinik mın, itəmah nenəti Uhgın mın mətəu-inko təməni əskasik məmə otol. Itəmah onəkotəhmen e Aisək u aupən, nəti Serə.

29 Kəni suakəku u Ismael, nəti Həkər, iətəm təmair e nətəligiən əmə rəha iətəmimi, in təmatərəkın pik suakəku u Aisək iətəm təmair e nahgın rəha Narmın Rəha Uhgın. Konu rəueiu əha mine, nolien əha tatuvən əmə lanəha, ilah nətəm slef mın rəha Lou kəutərəkın itah nətəm kəmotair vi e Narmın Rəha Uhgın e nəhatətəiən.

30 ?Mətəu Nauəuə Rəha Uhgın təməni məmə nak?
In təməni məmə,

“Ik onəkəkeikei mahli pətigəm pətan u slef mine nətin. Ilau kuagım rəkis u ikinu mətəu-inko, nəti pətan əha, in ko təsosian nəuviriən kəti rəha tatə. Nəuviriən mın rəfin rəha tatə otuvən kəm nəti pətan iətəm səniəmə slef.”

31 Mətəu kitah u, kitah səniəmə nenəti pətan slef, kitah nenəti pətan iətəm səniəmə slef.

† 4:27 Aes 54:1. Serə təməseməkiən mətəuarus təni məmə pətauəhli. Mətəu Həkər təmemək uəhai əmə.

5

*Iesu təmitis
rəhan mın nətəmimi*

¹ Nian İesu Krišto təmitis rəkis itah, təmol məmə nati kəti tikə təhrun nəlis-ərainiən mın itah. O nati əha inəha, itəmah onəkotəkeikei motəhtul əskasik. Sotohtəu-pəniən Lou, məmə otarməniğ e təmah. Lou əha, tatol mirə itəmah, məmə itəmah onəkəhuvən motol uək mın rəhan.

² Otətəlig-to lak. İəu Pol iətəni nəghatiən u kəm təmah. Nəmə itəmah onəkotegəhan məmə ilah okotəhgi=pən itəmah, konu nati u iətəm İesu təmol təsasiruiən ağin e təmah.

³ Kəni iəu iətagət əskasik o təmah məmə iətəmimi iətəm otegəhan məmə okəhgi=pən* in, in otəfən aru əmə in e nəhlmi Lou. Kəni iətəmimi iətəm tətətiğ e nəhlmi Lou, otəkeikei miətəu=pən rəfin ağin natimnati mın iətəm Lou tətəni məmə otol.

⁴ İtəmah u, nətəm nəutalkut-alkut o niətəu-pəniən Lou məmə otol itəmah nəkotəhruahru e nəhmti Uhgın, itəmah niənotətei rəkis aru itəmah e İesu Krišto. İtəmah niənotəuhlin=pən rəkis nəmtəhtəmah o nəuviriən rəha Uhgın.

⁵ Kəni mətəu kitah u, okotələhu=pən əmə rəhatah nətəliğiən e Uhgın, pəh in otol itah kotəhruahru e nəhmtin, mətəu-inu kitah kəutəhatətə əmə e İesu Krišto. Narmın Rəha Uhgın, in otol itah kəutəhtul əskasik kəni mətəhtahnin mətəuarus nati konu otiet pətigəm=pa.

* **5:3** E nauəuə u, nian Pol tətəghati e noliən rəha nəhgi-pəniən, in tətəghati e noliən rəha nəhgi-pəniən rəha nətəm İsrel. Noliən rəhalah in tol pisin e noliən rəha nətəm Entəni. Afın-to “əhgi=pən” e tiksınəri.

⁶ Nian kitah kəhuva motəhkul=pən e İesu Krısto, nati əpnapın nəmə iətəmimi kəməhgi=pən uə kəsəhgi-pəniən, mətəu nati asoli konu, in rəhatah əmə nəhatətəiən e İesu Krısto. Nəhatətəiən əha, in tol itah kotalkeikei Uhgın, motatig mautil min nolkeikeiən kəm nətəmimi min.

⁷⁻⁸ Aupən, iəmeruh itəmah məhrun məmə itəmah nəutaiu əsanən e suaru əhruahru e nəmiəgəhiən rəhatəmah, məmə nəkotətəuarus mak, mətəu rəueiu, nəmohtəlig. Uhgın təmauın rəkis e təmah. ?Tol lanəha, iəkolkeikei məmə iəkətapuəh-to məmə, pəh min kəutaiu pəsığ e rəhatəmah suaru, mautilvi kalın itəmah məmə onəkotohtəu=pən min Lou? !İəkəhrun məmə ko Uhgın tısəniəhuiən itəmah lanəha!

⁹ In təhmen e nəghatiən kəti iətəm kətəni lanəha məmə, “İlah kəmohsuv nəuan nigı tərəh kəti, tinateviə, mətərəkın nətəligiən rəfin rəhatəmah.”

¹⁰ Mətəu iəkəhrun məmə nıpəhriənən İərməniğ otol nətəligiən rəhatəmah tuva min mol kətiəh kitah min iəu. Kəni iəkəhrun vivi məmə iətəmimi u iətəm tətərəkın rəhatəmah nətəligiən lanko, nati əpnapın in iətəmi asoli uə in iətəmi əhro kəti, mətəu Uhgın otol nalpiniən kəm in.

¹¹ Piak min mine nəuvinik min, nəghatiən nəuvein kətəni məmə iəu, iətəni pətığəm əhanəh məmə nətəmi kəmotəhatətə e Uhgın okəkeikei kəhgi=pən ilah məmə Uhgın otasiru e lah. Mətəu nəghatiən əha səniamə nıpəhriənən. Nəmə iəu iətəni pətığəm lanəha, kəni nətəmimi min u nətəm kəutan itəmah min ilah, nıkilah otagiən əmə ohniəu. !Mətəu oteruh-to! Nətəm İsrəl nəuvein, kəutərəkın əhanəh iəu, kəutohtəu iəu, mautil iəu,

mətəu-inu iəu iatəni pətigəm məmə nimisiən rəha Iesu e niği kəməluau, in əmə u, in otosmiəgəh itah.

¹² !E rəhak nətəligiən, nətəmimi min ko nətəm kəutərəkin nətəligiən rəhatəmah mautəni məmə okəkeikei kəhgi=pən itəmah, təuvir məmə ilah okəhuvən motətəi motərəkin aru ilah min!

¹³ Mətəu piak min mine nəuvinik min, Uhgın təmauin e təmah, kəni mītis rəkis itəmah, məmə Lou iətəm Uhgın təməfən kəm Mosis in otəsələsiən itəmah. !Onəutətəu vivi itəmah! Nikitəmah otəsəhtiən məmə, “Təuvir, iəu inagim rəkis e Lou əha. Rəueiu əha, iəu iəkəhrun nolian natim-nati rəfin iətəm nikik aupən tolkeikei.” Itəmah, onəsotəniən lanəha. Mətəu nolkeikeiən rəhatəmah otəkeikei mol itəmah nikitəmah tagiən məmə onəkotasiru e təmah min.

¹⁴ Nolian əha, in tatitəu=pən vivi nəghatiən kəti rəha Lou, u iətəm tətəmkərain rəfin nəghatiən pişin pişin min rəha Lou, in tətəni məmə, “Ik, onəkolkeikei nətəmimi rəfin, kəni matol təuvir kəm lah, təhmen əmə mə ik natol aru kəm ik.”

¹⁵ Itəmah onəkotəkeikei motətəu vivi itəmah. Nəmə itəmah nautol tərəh kəm təmah min, nəkotəhmen əmə e kəi min, kautus aru əmə ilah min, kəni nəghatiən rəhatəmah otərəkin itəmah.

*Nolian rəha
Narmın Rəha Uhgın mine
nolian rəha nətəmimi*

¹⁶ Iəu, iəkolkeikei mə iəkəni nəghatiən kəti kəm təmah. Itəmah, Narmın Rəha Uhgın otəkeikei matit itəmah kəni itəmah nəkotohtəu=pən, kəni itəmah məsotələsiən nolian tərəh aupən rəhatəmah, iətəm nəmotos motair mohietigəm=pa.

17 Noliən tərəh aupən əha, inu u, nautol natimnati tərəh iətəm nətəligiən əuas rəhatəmäh tolkeikei. Mətəu noliən əha, in təməki e noliən rəha Narmın Rəha Uhgın in təsolkeikei miniən noliən tərəh aupən kəmos motair=pa mautol. Noliən mil əha katuol tikiimir kəm lau mın, kəni tatol məmə nəstoliən noliən təuvir mın iətəm nəkotolkeikei məmə onəkotol.

18 Sotaluiən e nati u. Nəmə Narmın Rəha Uhgın tatit itəmäh, konu Lou in təsəlis-ərain miniən itəmäh.

19 Kitah kotəhrun əmə noliən tərəh aupən rəha nətəmimi nətəm kəmos motair=pa mautol. Nipətan mine nəman mine, kautit oneuən ilah mın; kəni ilah kautol noliən tərəh rəfin iətəm tol naulisiən o nəniən; rəhalah nətəligiən tatuvən pik o noliən tərəh mın əha.

20 Ilah kəutəfaki kəm narmi nati mın, məutəmki nərik, mautos təmafə tərəh mın, mautol kləpə, mine. Kəni mautol mın timəti, məutəməu, məutetet, mautol niəməha, məutəfəri aru əmə ilah, məutəuəri ilah mın, kəni nəmə rəhalah nətəligiən tol pisin pisin, kəni ilah kəutahi ilah mın.

21 Nikilah tətəkləh e natimnati rəha nətəmimi pisin, məutəmnim nəmnimiən mın məutapis lan, kəni mautol lafet məutagiən lan o noliən tərəh mın əmə, mautol mın natimnati tepət mın tol lanəha. !İatəni mın təhmen=pən əmə məmə iəməni aupən məmə, autətəu vivi itəmäh! Mətəu nətəmimi kautol noliən mın əha, ko ilah kəsəhuvaieən motatig ahgəl narməniğiən Rəha Uhgın iətəm tatol əpenə-penə lan.

22 Mətəu nəua Narmın rəha Uhgın iətəm tateviə e nəmiəghiən rəha nətəmimi rəha Uhgın, in tol

lanu lan. İlah kotalkeikei nətəmimi, kəni nıkilah tətəgiən, konu nəməlinuian tətətiğ e nıkilah, kəni rəhalah nətəliğin tətəməh, kəni məutasəkəhruiñ iətəmimi, kəni rəhalah nolian in təuvir pik. Kəni nətəmimi kotəhrun məmə ilah nətəmi əhruahru, kəutol nəuə.

²³ Kəni ilah nətəmi mətiğ min. Kəni ilah kəutarməniğ e nətəliğin min mine nolian min rəfin rəhalah. Nəmə nautol nolian min u, kəni nautol natimnati min rəfin ağıñ iətəm Lou tətəni!

²⁴ Kitah u nətəmimi rəha İesu Krısto, kitah kınotəpəh rəkis nolian tərəh min rəhatah, u kəmautol natimnati min iətəm nətəliğin tərəh əmə rəhatah tolkeikei. Təhmen əmə lanəha məmə, kəməhti=pən nətəliğin tərəh min rəhatah e nigı kəməluau.

²⁵ !Koteruh-to! Narmin Rəha Uhgın in təməfa rəkis nəmiəğəhiən kəti kəm tah, kəni təuvir məmə kitah okotalıuək e nolian təuvir min rəhan.

²⁶ Tərəh məmə kitah okotəfəri kəni motəfəri aru itah, motıuvi-pəri nərahiən, kəni mautetet itah min.

6

Təuvir məmə kotasıru e katipə əfiğəm rəhatah min

¹ Piak min mine nəuvinik min, nəmə itəmäh kəti təmei e rəhan nəmiəğəhiən, təuvir məmə itəmäh ko, Narmin Rəha Uhgın tatit itəmäh, onəkotəkeikei motasıru lan motəgəu əhruahru. Mətəu onəsotagət pikian lan, onəkotəğhati mətiğ əmə kəm in, motol məmə nıkitəmäh min tətəhmə ohni. Mətəu autətəu min itəmäh, məmə nati kətiəh əmə iətəm itəmäh

onəkotəniəhu itəmi ohni, otəsekəu=pa minian o təmah.

² Itəmah onəkotasiru lanəha e təmah min. Onəkotəlis pəti nati figəm rəhatəmah min. Nəmə nautol lanəha, kəni itəmah nəkotətəu=pən vivi nati nak iətəm Lou rəha Krısto tətəni.

³ Təsəuvirien məmə kitah okotəfəri aru itah. Nəmə iətəmi kəti nikin təhti məmə “İəu, iəu iətəmi agın kəti,” iətəmi u, nikin tətəiuə lan, mətəu in təruru məseruhien məmə in nati əpnəpən əmə.

⁴⁻⁵ Mətəu itəmah onəkotəkeikei moteruh vivi-to natimnati iətəm nautol. Tol lanəha məmə, ko nəsakil aruiən rəham uək mine uək rəha iətəmi kəti min. Mətəu nateruh vivi əmə rəham uək. Mətəu-inu, nətəmi rəhalah uək min tol pisin pisin. Kəni ilah kautos katipə figəm pisin pisin min e nəmiəgəhien rəhalah kətiah kətiah. Mətəu təuvir məmə nıkim otagien o rəham uək, nəmə rəham uək təuvir əmə.

⁶ Itəmah u, təuvir məmə itəmah nəkotətəuati e natimnati min nəuvein kəm rəhatəmah nəgətun min, nətəm kəutəgətun itəmah e nəghatien rəha Uhgın.

⁷ Ətətəu itəmah, soteiuə aruiən e təmah min məmə itəmah nəkotəhrun nolien nati əpnəpən kəti iətəm nıkitəmah tərəh əpən tolkeikei. Kəni ko nəsolien ialməli e Uhgın. Nıkitəmah təsəhtien məmə Uhgın otəsolien nalpiniən kəm təmah. Ik nəmisuv nəua nigı nak e rəham nasumiən, kəni onəkəhli aru min nəuan, mun.

⁸ İətəmi iətəm tətəsum e nolien tərəh əpən, iətəm kəmotos motair=pa mautol, təhmen e nəua nigı tərəh e rəhan nəmiəgəhien, in otəkeikei məhli nəuan tərəh mun, konu nəua nigı u, otəuə e nəuan, nıpətın u, Nımisien. Mətəu iətəmi iətəm tətərfei

nəua niği təuvir, iətəm Narmin Rəha Uhgın təməfən, Narmin Rəha Uhgın otol təuə e nəuan təuvir kəti, kəni in otəhli. Nərgi nəua niği u, in Nəmiəgəhiən Itulin iətəm naunun tikə.

⁹ Sotəpəouiən e nolian iətəm təuvir, mətəu-inu kintah okotəhli nəua niği təuvir əha, e nian əhruahru rəhan, nəmə kəsotəpəhiən uək.

¹⁰ Kəni tol lanəha, nian min rəfin iətəm kotəhrun nolian, pəh kautol təuvir kəm nətəmimi rəfin, kəni motatig mautil tepət min kəm nətəmi min u kotəhmen e piatah min mine nəuvinitah min e Iesu Kristo.

Naunun nəghatiən rəha Pol

¹¹ Oiəkətei rəkis naunun nəghatiən rəhak e nauəuə e nəhlmək əmə.* İtəmah onəkoteruh məmə letə min rəhak, ilah iahgin min.

¹² Nətəm Isrel u kəutəni məmə okəkeikei kəhgi=pən itəmah, ilah kotalkeikei məmə okəutəfəri əmə e nəhmti ilah min nəuvein o nati u. Mətəu ilah kəutəni lanəha o nati kətiəh əmə. Nəmə kəutəni pətigəm məmə nimisiən rəha Kristo əmə əpəha e niği kəməluau təhrun nosmiəgəhiən nətəmimi, kəni nətəm Isrel nəuvein min okautol nərahian kəm lah.

¹³ Kəni mine nati kəti min, nətəmi min əha, kotalkeikei məmə okəhgi=pən itəmah mətəu-inu kəutəfəri əmə məmə okotiuvi kalin nətəligiən rəhatəmah lan. Kəni motiuvi kalin itəmah, nəkotohtəlig məhuvən min e nəhlmə Lou rəha nətəm Isrel. Mətəu oteruh-to, ilah min

* **6:11** Pol təhrun əmə nətəiən nauəuə, mətəu e nian əha, nətəmimi tepət kəməutos iətəmi kəti min məmə otətətei nəghatiən min rəhalah. Suah kəti təməharəg ilau Pol mətəi nəghatiən rəhan. Kəni Pol aru təmətəi fes 11 u.

kəsotohtəu=pən vivian natimnati min iətəm Lou tətəni.

¹⁴ Mətəu iəu rəhak, iəu iəsəni-vivi aruiən iəu o nati kəti iəu iəmol. Mətəu iəkolkeikei məmə iəkəni-vivi əmə nati nak İərmənig İesu Krısto təmol e nian in təmimis e nigı kəməluau. Nati əha inəha, iəsolkeikei minian nati kəti rəha nəhue niftəni u, kəni nətəmimi rəha nəhue niftəni u, kəsotolkeikeiən məmə kotəhrun iəu.

¹⁵ Nəmə Uhgın otol iətəmi kəti tuva in iətəmimi vi, kəni in otol iətəmi əha təhruahru e nəhmtin, nati əpnəpın nəmə kəməhgı=pən uə kəməsəhgı-pəniən.

¹⁶ Kəni rəueiu, iətəfaki o nətəmimi min u kəutohtəu=pən vivi nəghatiən u, ilah nəuaniləuis əhruahru min rəha Uhgın. İətəfaki məmə, pəh nəməlinuiən rəha Uhgın mine rəhan nasəkəhruiən otatig o lah.

¹⁷ Rəhak u naunun nəghatiən. İəu iəsolkeikeiən məmə iətəmi kəti otəni min nati tərək lak. Mətəu-inkonu iətəmki əhanəh nimei niməgim iətəm kəməhti iəu e kəpiel apın kəni kəmalis iəu. Nimei niməgim min u, tətəgətun məmə iəu, slef rəha İesu.

¹⁸ Piak min mine nəuvinik min, iətəfaki məmə İərmənig İesu Krısto otəfinə rəhan nəuviriən kəm təmah. Əuəh.

Nauəuə Asim Rəha Uhgɪn Nəmtətɪən Vi
The New Testament in the Whitesands language of
Tanna Island, Vanuatu
Niutesteman long Nərak, lanwis blong Whitesands
Tanna, Vanuatu

Copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

© Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Whitesands

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-03-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

913a182a-255f-5344-b6b0-0294ba221e87